

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
«Про стимулювання розвитку сфери інформаційних технологій в
Україні»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Історично в Україні склалися умови, які дозволили закласти основи для динамічного росту індустрії інформаційних технологій (ІТ) порівняно з іншими галузями економіки.

Разом з тим, ІТ-індустрія все ще перебуває на стадії зародження та розвитку і має потенціал необмеженого росту в майбутньому.

При цьому, беручи до уваги світову економічну кризу, необхідність конкурувати не лише за внутрішній ринок України, а за ринок ІТ-продукції у світі та, враховуючи тенденції сусідніх держав до стимулювання ІТ-індустрії, для повноцінного розвитку ІТ-галузі в Україні, необхідно здійснити декілька законодавчих кроків, які сприятимуть підвищенню ефективності українських ІТ-компаній та зможуть забезпечити передбачуваність у веденні бізнесу в нашій державі.

Успішна реалізація таких перспектив дозволить забезпечити сотні тисяч нових робочих місць, повноцінно втілити в життя інтелектуальні здібності українських ІТ-спеціалістів, залучити висококваліфікованих іноземних спеціалістів з інших держав, збільшити інвестиційну привабливість країни, притік інвестицій та іноземної валюти, забезпечити сталий розвиток економіки України та, як результат, підвищити загальний рівень життя населення.

Для досягнення наведених цілей необхідно, перш за все, в законодавчій площині гарантувати рівні та прозорі правила ведення в Україні діяльності у сфері ІТ та відсутність корупції, які забезпечать належний рівень правозастосовної передбачуваності і впевненості бізнесу в своїй діяльності.

В основі таких гарантій повинна лежати свобода господарської діяльності, свобода вибору різних форм організації роботи і видів бізнес-моделей, відсутність примусу і невтручання держави у законну діяльність

бізнесу. Адже саме такі особливості довели свою успішність і стали основою для зародження та успішного розвитку ІТ-індустрії в Україні.

Крім того, для стрімкого подальшого розвитку ІТ-індустрії та суттєвого підвищення її ролі в економіці держави, важливо ввести додаткові стимули для зародження нових українських компаній, розширення розвитку тих, які вже працюють та для залучення іноземних інвесторів в Україну.

Необхідність прийняття законопроекту полягає саме в реалізації описаних вище ідей.

2. Мета та завдання законопроекту

Головною метою законопроекту є збереження успішних умов ведення господарської діяльності, які на сьогодні склалися в ІТ-індустрії та запровадження додаткових заходів стимулювання подальшого розвитку цієї галузі, шляхом закріплення базових принципів і гарантій діяльності в сфері ІТ та запровадження спеціального правового режиму Дія Сіті.

3. Загальна характеристика і основні положення законопроекту

Даний законопроект є альтернативним щодо проекту Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» № 4303 від 02.11.2020 (**Законопроект № 4303**).

І хоч ідея стимулювання ІТ-індустрії та створення спеціального правового режиму «Дія Сіті» є хорошими, проте їх реалізація в Законопроекті № 4303 містить ряд принципових недоліків, які несуть системний ризик для функціонування ІТ-галузі в цілому та успіху проекту Дія Сіті зокрема. Серед іншого, Законопроект №4303:

- передбачає запровадження суттєвого регуляторного навантаження в галузі, запровадження нових регуляторних органів (Мінцифри) та надання їм невідповідно широких (надмірних) повноважень;
- містить непрозорі механізми входу в правовий режим: містить узагальнений опис видів ІТ-діяльності в межах Дія Сіті і, поряд з цим, наділяє регулятора (Мінцифри) необмеженою дискрецією у визначенні істотних

ознак, які мають або які не мають такі види діяльності, дає можливість суб'єктивно оцінювати «бізнес-плани» стартапів;

- обмежує ІТ-компанії в законних правах щодо вступу в режим через запровадження вимоги щодо обов'язкового членства до Об'єднання резидентів Дія Сіті (після його створення), вимагає сплату членських внесків;
- не містить ефективних запобіжників від можливих зловживань при виході з режиму, оскільки наділяє єдиний орган (Мінцифри) широкими регуляторними і, одночасно, контролюючими функціям;
- надає Мінцифрі необмежені повноваження з доступу до інформації компаній – резидентів Дія Сіті;
- не визначає процедури оскарження рішень, яка могла б забезпечити прозоре та передбачуване функціонування режиму.

Тому, Законопроект № 4303 може створити умови для суб'єктивних оцінок і корупційних факторів.

Даний проєкт закону є наближеним до візуального тексту Законопроекту № 4303, однак пропонує положення з чіткими і прозорими правилами для всієї ІТ-індустрії, зі збалансованими повноваженнями Мінцифри, як держателя реєстру резидентів Дія Сіті, які, в комплексі, можуть забезпечити належний рівень передбачуваності в роботі ІТ-індустрії та досягнення цілей, на які спрямований даний проєкт.

Загальною характеристикою і основними положеннями цього проєкту закону є такі:

3.1. Концепція даного законопроекту: комплексний закон, який визначає правила, принципи діяльності та гарантії для всієї ІТ-індустрії

Даний альтернативний проєкт закону є комплексним, містить загальну частину, яка направлена на закладення фундаменту для рамкового закону щодо розвитку ІТ-індустрії. В такому форматі цей закон направлений на розвиток ІТ-індустрії в цілому, на визначення загальних принципів діяльності учасників сфери ІТ, таких як:

- свобода діяльності (вибору);
- презумпція правомірності рішень учасників ІТ-індустрії (у разі неоднозначного трактування їх прав);

- невтручання держави в законну діяльність учасників ІТ-індустрії;
- стабільність.

Положення проєкту закону розроблені з врахуванням успішного досвіду становлення ІТ-індустрії в Україні та з урахуванням особливостей роботи ІТ-галузі, якими є: динамічний характер, гнучкість та проєктний принцип роботи, широкі можливості для віддаленої співпраці.

Положення про спеціальний режим Дія Сіті є складовою частиною такого закону (його органічним елементом).

При цьому оскільки режим Дія Сіті очікується як досить інноваційний та складний, для повного розкриття його потенціалу може знадобитися декілька років. В цьому контексті, важливо забезпечити базові гарантії для всіх учасників сфери ІТ, їх рівність та передбачуваність в правозастосуванні.

3.2. Правовий режим Дія Сіті

Законопроект запроваджує для юридичних осіб, які здійснюють діяльність у сфері ІТ, правовий режим Дія Сіті, яким, в комплексі з іншими законопроектами, можуть запроваджуватись наступні заходи стимулювання для учасників такого режим (резидентів Дія Сіті):

- введення помірного оподаткування доходів, які виплачують резиденти Дія Сіті для ІТ-спеціалістів;
- запровадження можливості обирати різні форми залучення ІТ-спеціалістів: у формі класичних трудових договорів, трудових контрактів (як особливої форми трудових договорів, яка є більш гнучкою, ніж трудовий договір), цивільно-правових договорів (включаючи їх особливу форму з назвою «гіг-контракт») та на основі підприємницьких відносин;
- введення додаткових гарантій від зловживань з боку правоохоронних органів.

3.3. Види діяльності в межах Дія Сіті, вимоги до резидентів Дія Сіті

Проектом закону запропонований підхід, який забезпечує стабільність та прогнозованість, зокрема для цілей правового режиму Дія Сіті, запропоновано чітко встановити деталізований перелік видів ІТ-діяльності на

рівні закону, без можливості звуженого тлумачення чи їх зміни на рівні підзаконних актів; такий опис видів діяльності розроблений на основі загальноприйнятих видів діяльності в сфері ІТ відповідно до КВЕД, міжнародних стандартів ISIC, NACE і Методологічних основ та пояснень до позицій КВЕД (Наказ № 396 від 23.12.2011) та враховує особливості сучасної практики ведення діяльності ІТ-компаніями.

Для зручності в правозастосуванні, в Перехідних положеннях проєкту закону, зроблені довідкові посилання на відповідні коди згідно КВЕД та зафіксовано, що якщо положення КВЕД не відповідають опису в законі, то для цілей визначення ІТ-діяльності, застосовуються повний опис із закону.

Для набуття статусу резидента Дія Сіті, проєктом закону передбачений прозорий декларативний принцип, з відсутністю дискреції у Мінцифри при прийнятті рішення про набуття статусу Дія Сіті, що забезпечує відсутність корупційних ризиків в такому процесі. При цьому проєктом закону дозволяється перевіряти інформацію та документи від заявників на їх комплектність та відповідність обмеженням до резидентів Дія Сіті з публічних офіційних баз даних, реєстрів та офіційної інформації від державних органів.

Проєктом закону також встановлюються вимоги до діяльності резидентів Дія Сіті, що стосуються питомої ваги доходу резидента Дія Сіті від діяльності в сфері ІТ (не менше ніж 90%), середньомісячного розміру заробітної плати та винагороди для виконавців за гіг-контрактами (не менше ніж 1400 доларів США), середньої кількості штатних працівників ІТ-компаній (щонайменше 9 осіб).

Проєкт закону дає можливість новоствореним компаніям (стартапам, які можуть не мати можливості забезпечити виконання загальних вимог на початку своєї діяльності) на спрощений доступ в Дія Сіті на підставі критеріїв, які чітко визначені на рівні закону, без суб'єктивної оцінки з боку Мінцифри.

Вказані вище вимоги до резидентів Дія Сіті чітко визначені в тексті закону, без можливості суб'єктивного (дискреційного) оцінювання їх з боку Мінцифри чи інших органів державної влади.

З метою здійснення оперативного контролю за дотриманням вимог резидентами Дія Сіті та недопущення зловживань, проєктом закону

передбачена подача щоквартальної звітності до Мінцифри, а також річного аудиторського звіту стосовно даних про фінансові показники, які стосуються вимог до резидентів Дія Сіті.

3.4. Повноваження уповноваженого органу та контролюючих органів

Проектом закону, з одного боку, пропонується запровадити уповноважений орган (Мінцифри) зі збалансованими повноваженнями. Суть повноважень такого органу зведена до:

- ведення реєстру резидентів Дія Сіті;
- включення резидентів Дія Сіті в такий реєстр (виключення з нього);
- контролю Мінцифри за подачею резидентами Дія Сіті звітності, відповідністю інформації із такої звітності вимогам, встановленим законом для резидентів Дія Сіті;
- контролю Мінцифри за відповідністю резидентів Дія Сіті встановленим в законі ознакам, які є доступними із публічних офіційних баз даних, державних реєстрів чи офіційної інформації від органів державної влади;
- просування режиму Дія Сіті в публічній площині для залучення до участі в ньому українських та іноземних компаній.

З іншого боку, перевірка вимог закону, пов'язаних з економічними показниками господарської діяльності компанії (середня заробітна плата (винагорода гіг-виконавцям), питома вага доходів, розрахунок операційних витрат) забезпечується органом, який вже існує, має відповідний штат та, в ході своєї звичайної діяльності та проведення перевірок, може здійснювати контроль за такими показниками і розрахунком відповідних податків (орган податкового контролю).

Це забезпечує професійний підхід при перевірках, раціональне використання ресурсів держави та розділення функцій між органами.

3.5. Прийняття рішень, процедури

Законопроектом визначено докладну процедуру набуття та втрати статусу резидента Дія Сіті, розгляду заяв осіб та прийняття рішень уповноваженим органом, порядок оскарження таких рішень, подання резидентами Дія Сіті звітності щодо відповідності встановленим вимогам, порядок листування між юридичними особами та уповноваженим органом, а також запобіжники проти порушення прав заявників та резидентів Дія Сіті.

Саме наявність таких процедур може забезпечити належний рівень передбачуваності у функціонуванні режиму та відсутність корупції чи суб'єктивних факторів при прийнятті рішень.

3.6. Об'єднання резидентів Дія Сіті

Законопроектом № 4303 запроваджується вимога щодо обов'язкового членства в Об'єднанні резидентів Дія Сіті (після його створення), що обмежує ІТ-компанії в праві вступити в Дія Сіті у зв'язку з належністю чи неналежністю до громадської організації.

Альтернативний законопроект усуває вимогу щодо обов'язкового членства резидентів Дія Сіті в будь-яких об'єднаннях.

3.7. Трудовий контракт, зміни до законодавства про працю

Цим законопроектом пропонується забезпечити додаткову гнучкість в трудових відносинах між ІТ-компаніями та їх працівниками шляхом надання права укладати «трудовий контракт», який є особливою формою трудового договору.

Така форма трудового договору дає можливість його сторонам самостійно, тобто без врахування загальних обмежень, встановлених законодавством про працю, визначати строк його дії, права, обов'язки і відповідальність сторін (в тому числі матеріальну), умови матеріального забезпечення та організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового.

Положення про право укладення трудового контракту передбачені безпосередньо в тексті проекту закону «Про стимулювання розвитку сфери

інформаційних технологій в Україні», а також через внесення відповідних змін до законів про працю.

Крім того, для забезпечення додаткової гнучкості в роботі працівників, законопроектом пропонується ввести в Кодекс законів про працю поняття про ненормований робочий день та критерії його застосування, положення щодо відряджень, дистанційної (надомної) роботи.

3.8. Цивільно-правова концепція «гіг-контрактів»

Законопроектом № 4303 запроваджується особлива форма особлива форма найму фізичних осіб за, так-званими, гіг-контрактами, які є контрактами на виконання окремих завдань (проектів) замовника.

Разом з тим, Законопроект № 4303 не розкриває правову природу таких контрактів і чітко не визначає чи є вони цивільно-правовими чи трудовими. Це, в свою чергу, може призвести до непередбачуваності в практичному застосуванні відповідних норм та нести суттєві ризики для діяльності компаній, які приймуть рішення використовувати «гіг-контракти» для найму ІТ-спеціалістів.

Тому альтернативний законопроект вдосконалює таку концепцію з точки зору правової природи і чітко визначає гіг-контракти як один із видів цивільно-правових договорів. Така природа гіг-контракту відповідає суті відносин на виконання окремих завдань від замовника (включаючи і такі, які мають характер «фрілансерства»).

При цьому альтернативний законопроект передбачає можливість на рівні закону визначати окремі особливості укладення гіг-контрактів чи додаткові гарантії для гіг-виконавців.

3.9. Інші положення (додаткові механізми залучення інвестицій, вдосконалення регулювання корпоративних відносин)

Законопроектом № 4303 запроваджується ряд норм, які, як вбачається з тексту та пояснювальної записки до Законопроекту № 4303, спрямовані на захист нематеріальних активів ІТ-компаній, захист від недобросовісної конкуренції, вдосконалення механізмів залучення інвестицій юридичними

особами, вдосконалення механізмів здійснення управління юридичними особами тощо.

Альтернативний проєкт закону не запроваджує такі механізми, оскільки, за своєю суттю, вони мають більш широкий характер і не повинні обмежуватись лише Дія Сіті або навіть сферою ІТ. З цієї точки зору, такі механізми мають запроваджуватися окремими законами у відповідних сферах і стосуватися всього кола учасників цивільних, господарських або трудових відносин.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Наразі в Україні відсутній спеціальний Закон України, який би визначав загальні принципи та гарантії для діяльності ІТ-індустрії, а також спеціальні стимули для її розвитку.

Правове регулювання у зазначеній сфері забезпечується:

- 1) Конституцією України;
- 2) Цивільним кодексом України;
- 3) Податковим кодексом України;
- 4) Кодексом законів про працю України;
- 5) Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»;
- 6) іншими законами України та підзаконними нормативно-правовими актами.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень законопроекту не потребує додаткових фінансових витрат із державного та місцевих бюджетів України.

6. Прогноз очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття цього законопроекту забезпечить подальший ріст ІТ-індустрії в Україні, забезпечить зайнятість населення в інтелектуально місткій

сфері, збільшить експорт послуг в сфері ІТ та валютні надходження в економіку держави, підвищить її інвестиційну привабливість, привабливість для іноземних висококваліфікованих спеціалістів, сприятиме виробництву власних інформаційно-технічних продуктів та, як результат, забезпечить умови для зростання української економіки в цілому.

Народні депутати України

**Рудик К.О. (№ 211)
та інші**

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Рудик Кіра Олександрівна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000D9450A00CD368300
Дійсний до: 10.04.2022 16:32:37

Апарат Верховної Ради України
№ 211д9/1-2020/213588 від 17.11.2020

265381